

ปฏิบัติการที่ 2

กำหนดบทบาทของสถาบันการศึกษา และตำบลหลัก

หลักการ

จากการสังเคราะห์กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลพัฒนา 44 แห่ง สะท้อนให้เห็นถึงธรรมชาติของระบบสุขภาพชุมชน โดยเป็นความพยายามในการสร้างการมีส่วนร่วม และการเป็นภาคีหุ้นส่วนของสมาชิกและองค์กร กลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการพึ่งตนเองด้านการดูแลสุขภาพของชุมชนได้ ทั้งนี้โดยมีองค์กรหลักในการสร้างปฏิบัติการต่างๆ ให้เกิดขึ้นในชุมชนเพื่อแก้ปัญหา ยกระดับภาวะสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม ให้ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ องค์กรในชุมชนที่เป็นภาคประชาชน และองค์กร/หน่วยงานของรัฐและเอกชนทั้งในและนอกพื้นที่ เช่น

กลุ่มที่ 1. ได้แก่ 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและสร้างกลไกเพื่อเอื้อให้เกิดการทำงานเชื่อมประสานกันของทุกฝ่ายในพื้นที่ สร้างแผนพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วมและให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ตลอดจนเสริมศักยภาพและพัฒนาภาวะผู้นำให้กลุ่มปฏิบัติการของประชาชนกลุ่มต่างๆ เครือข่าย องค์กร หน่วยงานในพื้นที่ 2) กลุ่มปฏิบัติการของประชาชนและองค์กรอื่น ทำหน้าที่สะท้อนข้อมูลปัญหา ร่วมแสดงความคิดเห็น หาทางแก้ไขและสร้างปฏิบัติการต่างๆ ให้สามารถยกระดับหรือปรับปรุงภาวะสุขภาพ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและด้านอื่นๆ ของครัวเรือน และร่วมพัฒนาชุมชน ร่วมจัดทำแผนชุมชน ผ่านรูปธรรมของการปฏิบัติการของกลุ่ม 3) กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทสำคัญในการจัดการกับปัญหาหรือปรับปรุงภาวะสุขภาพ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคมและด้านอื่นๆ ในหมู่บ้านและตำบล รับรู้เรื่องราวทุกข์-สุขของประชาชน เรียนรู้และค้นหาวិธีการจัดการและส่งเสริมให้เกิดการจัดการไปในทิศทางที่เหมาะสมที่แก้ปัญหาได้ อีกทั้งยังเป็นองค์กรที่ทำให้เกิดการสื่อสาร สร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ 4) กลุ่มผู้นำและแกนนำฝ่ายต่างๆ ประจำหมู่บ้านและประจำตำบลทั้งที่เป็นประจำและเฉพาะกิจ มารวมตัวกันในรูปแบบคณะกรรมการหรือคณะทำงานเฉพาะกิจ โดยมีการปรึกษาหารือ การเสนอปัญหา และหาแนวทางแก้ไขทั้งในระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล

กลุ่มที่ 2. ได้แก่ 1) หน่วยงานราชการในพื้นที่ ที่สำคัญ ได้แก่ หน่วยบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ พัฒนาชุมชน การศึกษาและอื่นๆ ซึ่งมีภารกิจในการร่วมค้นหา รับรู้และเรียนรู้สถานการณ์ของพื้นที่ เพื่อนำใช้ในการวางแผน และออกแบบการทำงานร่วมกับองค์กรอื่น ในรูปแบบของการบริการที่จำเป็นตามภารกิจของแต่ละองค์กร และการเสริมพลังองค์กรอื่นด้วยการพัฒนาศักยภาพ เสริมสมรรถนะ สร้างภาวะผู้นำ สร้างกระบวนการและวิธีการเรียนรู้ เป็นต้น และ 2) หน่วยงานนอกพื้นที่เช่น สสส. สปสช. สกว. สช. พม. สสจ. ตลอดจนสถาบันวิชาการ สถาบันการศึกษา ซึ่งมีบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณ วิชาการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งโครงสร้างทางกายภาพ การพัฒนาศักยภาพแกนนำและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการในตำบล

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวข้างต้น สถาบันการศึกษาจึงเป็นสถาบันหลักที่มีความสำคัญต่อการหนุนเสริมการพัฒนาในด้านต่างๆ ของพื้นที่ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกำหนดบทบาทที่เป็นรูปธรรมที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทุกภาคและระบบการดูแลสุขภาพกลุ่มประชากรสำคัญในชุมชน และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะองค์กรหลักในระดับตำบล ในการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน อีกทั้งการพัฒนาโยบายเพื่อสนับสนุนและผลักดันให้เกิดกระบวนการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทบทวนบทบาทของสถาบันการศึกษาที่มีต่อการพัฒนางานในระบบการดูแลสุขภาพชุมชนในพื้นที่
2. เพื่อวิเคราะห์บทบาทและกำหนดบทบาทขององค์กรในชุมชนที่เป็นภาคประชาชน และองค์กร/หน่วยงานของรัฐและเอกชนทั้งในและนอกพื้นที่ ต่อการพัฒนางานในระบบการดูแลสุขภาพชุมชนในพื้นที่

วิธีการ

1. ประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละสถาบันการศึกษา เพื่อวิเคราะห์และกำหนดบทบาทของสถาบันการศึกษาที่มีต่อการดำเนินกิจกรรมการพัฒนากลุ่ม/แหล่งปฏิบัติการ ซึ่งนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนในพื้นที่
2. สถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง ดำเนินการวิเคราะห์กิจกรรมการพัฒนากลุ่ม/แหล่งปฏิบัติการในแต่ละพื้นที่ พร้อมทั้งกำหนดบทบาทขององค์กรในชุมชนที่เป็นภาคประชาชน และองค์กร/หน่วยงานของรัฐและเอกชนทั้งในและนอกพื้นที่ ซึ่งมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนในพื้นที่

ผลลัพธ์

ข้อเสนอแนะบทบาทของสถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และองค์กรในชุมชนที่เป็นภาคประชาชน และองค์กร/หน่วยงานของรัฐและเอกชนทั้งในและนอกพื้นที่ ต่อการพัฒนางานในระบบการดูแลสุขภาพชุมชนในพื้นที่

ใบงานที่ 2

การกำหนดบทบาทของสถาบันการศึกษาและองค์กรภาคีที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนางานในระบบการดูแลสุขภาพชุมชนในพื้นที่

กลุ่ม/แหล่งปฏิบัติการ ที่ต้องการพัฒนา	กิจกรรมหลัก	ผู้ที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่
ชมรมผู้สูงอายุ		1.เทศบาลเกาะขวาง 2. เจ้าหน้าที่เทศบาล	1. จัดทำแผนพัฒนาสุขภาพชุมชนเรื่องการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ
			2. จัดสรรงบประมาณเพื่อเสริมสร้างศักยภาพชมรมผู้สูงอายุ โดย การจัดอบรมให้ความรู้การจัดกิจกรรมการบริหารจัดการชมรม
	1. ประเมินศักยภาพชมรมผู้สูงอายุที่มี ในชุมชน 2. ทำฐานข้อมูลสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ 3. เสริมสร้างศักยภาพชมรมผู้สูงอายุ 4. ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมชมรม 5. จัดประชุมสมาชิกแลกเปลี่ยน เรียนรู้	1. เจ้าหน้าที่สอ. และอสม. 2. วิทยาลัยพยาบาล พระปกเกล้า จันทบุรี	1. สำรวจประเมินศักยภาพชมรมผู้สูงอายุที่มีในชุมชน
			2. ค้นหาสมาชิกชมรมผู้สูงอายุเพิ่มเติมทุกพื้นที่ตำบล
			3. เสริมสร้างศักยภาพชมรมผู้สูงอายุ โดยการจัดอบรมให้ความรู้ การจัดกิจกรรมการบริหารจัดการชมรม
			4. กระตุ้นส่งเสริมให้ชมรมได้ดำเนินกิจกรรมตามแผนอย่างต่อเนื่อง
5. จัดประชุมสมาชิกแลกเปลี่ยนเรียนรู้เดือนละ 1 ครั้ง			

กลุ่ม/แหล่ง ปฏิบัติการที่ต้องการ พัฒนา	กิจกรรมหลัก	ผู้ที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่
2.อาสาสมัครดูแล ผู้สูงอายุในชุมชน		1.เจ้าหน้าที่สอ. 2.อสม.	1.สำรวจค้นหาจำนวนผู้สูงอายุในชุมชน 2. ค้นหาอาสาสมัครที่เป็นทุนเดิมในการดูแล เช่น อสม. หมออาสา
		1. เทศบาลเกาะขวาง 2. เจ้าหน้าที่เทศบาล 3. วิทยาลัยพยาบาล พระปกเกล้า จันทบุรี	3. จัดตั้งกลุ่มดูแลผู้สูงอายุ 4. พัฒนาศักยภาพอาสาสมัคร โดยการให้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ
			1. ประเมินศักยภาพของอาสาสมัครที่มีอยู่ในชุมชน
			2. พัฒนาศักยภาพกลุ่มอาสาสมัครคัดกรองโรคเรื้อรัง
3. กลุ่มอาสาสมัครคัด กรองโรคเรื้อรัง	1.สำรวจค้นหาจำนวนผู้สูงอายุใน ชุมชน 2. ค้นหาอาสาสมัครดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง และพัฒนาศักยภาพ 3. จัดตั้งกลุ่มดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง และ กำกับติดตาม	1. เทศบาลเกาะขวาง 2. เจ้าหน้าที่เทศบาล 3.เจ้าหน้าที่สอ. 4.อสม. 5. วิทยาลัยพยาบาล พระปกเกล้า จันทบุรี	3. สำรวจจำนวนกลุ่มเสี่ยงโรคเรื้อรังในชุมชน
			3. คัดกรองโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูงโดยอสม. 1 คน รับผิดชอบ 10 หลังคาเรือน
			4. ออกเยี่ยมบ้านครอบครัวกลุ่มเสี่ยงเพื่อให้คำแนะนำและดูแล
			5. กำกับติดตามการทำงานของอาสาสมัครอย่างต่อเนื่อง

กลุ่ม/แหล่ง ปฏิบัติการที่ต้องการ พัฒนา	กิจกรรมหลัก	ผู้ที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่
แกนนำในการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สุขภาพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. สสำรวจพฤติกรรมสุขภาพชุมชน 2. สร้างอาสาสมัครในการเป็นแกนนำในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ 3. ขยายผลจากแกนนำไปสู่คนในชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เจ้าหน้าที่สอ. 2. อสม. 3. เทศบาลเกาะขวาง 4.วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่ทำให้เกิดในชุมชน 2. ค้นหาอาสาสมัครในการเป็นแกนนำ 3. จัดกิจกรรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพกับกลุ่มแกนนำเพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่กลุ่มเสี่ยงในชุมชน 4. กำกับติดตามการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของกลุ่มแกนนำ 5. นำผลที่เกิดขึ้นเสนอกับชุมชนให้เห็นเป็นตัวอย่าง 6. ชักจูงให้ชุมชนเข้าเป็นสมาชิก ขยายผลให้มีแกนนำเพิ่มมากขึ้น
กลุ่มอาสาสมัครนมแม่	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินและพัฒนาศักยภาพกลุ่มอาสาสมัครนมแม่ 2. ออกเยี่ยมบ้านแม่หลังคลอด 3. สร้างแม่ต้นแบบการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 4. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เจ้าหน้าที่สอ. 2. อสม. 3. เทศบาลเกาะขวาง 4.วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินศักยภาพกลุ่มอาสาสมัครนมแม่ 2. พัฒนาศักยภาพกลุ่มอาสาสมัครนมแม่ 3. ออกเยี่ยมบ้านแม่หลังคลอดเพื่อให้คำแนะนำ 4. สร้างแม่ต้นแบบการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 5. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนและนอกชุมชน 6. กำกับติดตามการทำงานอย่างต่อเนื่อง

กลุ่ม/แหล่ง ปฏิบัติการที่ต้องการ พัฒนา	กิจกรรมหลัก	ผู้ที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่
6. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1. ทำประชาคมหาเพื่อการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2. วางแผนจัดสรรงบประมาณ และสรรหาครูพี่เลี้ยง 3. เปิดดำเนินการของศูนย์เด็กเล็กและประเมินผล	1. เจ้าหน้าที่สอ. 2. อสม. 3. เทศบาลเกาะขวาง 4.วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี 5. สำนักงาน สสจ.จันทบุรี 6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	1. สสำรวจจำนวนเด็กเล็กก่อนวัยเรียนในชุมชน 2. ประชุมประชาคมหาความต้องการเรื่องจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชน 3. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอจัดตั้งศูนย์ 4. จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน 5. วางแผนจัดสรรงบประมาณ 6. สรรหาครูพี่เลี้ยง และอบรมพัฒนาครูพี่เลี้ยง 7. ออกแบบกิจกรรมการดูแลเด็กเล็กในศูนย์ 8. เปิดดำเนินการของศูนย์เด็กเล็ก 9. กำกับติดตามการทำงานของศูนย์อย่างต่อเนื่อง